

Κρίσεις/Αποφάνσεις: Περιπλοκότητα της ανθρώπινης νόησης

Όταν τοποθετούμαστε για το έμβιο ον «άνθρωπος» πρέπει να είμαστε συγκρατημένοι, νουνεχείς, εμβριθείς και εν αμφιβολία. Πρέπει να έχουμε κατά νου την περιπλοκότητα και την πολυμορφία της ανθρώπινης φύσης, τις χιλιάδες διαβαθμίσεις που ενυπάρχει στο καθετί, ώστε να μην τοποθετούμαστε με απολυτοσύνη και ελαφρά τη καρδία.

Γενικά οι άνθρωποι εύκολα καταλήγουν σε ερμηνείες και σε προσωπικές απόψεις, συνήθως βασισμένοι σε επιθυμίες/προσδοκίες/αρέσκειες/κτλ, κατόπιν δημιουργούν λίγα «συρταράκια» για το καθετί (ορισμένες φορές μόνο σε δυο, άσπρο-μαύρο), και αρχίζουν: «εσύ φταις», «κάνεις λάθος», «είσαι τούτο...», «είσαι το άλλο...», «δεν ξέρεις τι λες», «γιατί θύμωσες;», «πικράθηκες;» κτλ, κτλ, συχνά-πυκνά διολισθαίνοντες σε λογικά σφάλματα και εκτός θέματος.

Ας σκεφτούμε συνοπτικά πόσα πράγματα εμπλέκονται σε κάθε «κρίση/απόφαση/απόφαση/κτλ».

1) Κάθε αντιληπτική «κρίση» κάνει χρήση των λέξεων και Λέξεων-Εννοιών (δηλαδή εμπλέκει την εφαρμογή “εννοιών”).

2) Κάθε λέξη, αλλά κυρίως κάθε «Λέξη-Έννοια», που θα χρησιμοποιηθεί σε ένα κείμενο είναι κόμβος για όλα τα υπόλοιπα (λέξεις, ιδέες, νοήματα). Σκεφθείτε έναν ιστό αράχνης, τον πιο περίπλοκο, όμως πιο δαιδαλώδη και πολυσύνθετο, όπου η σύνδεση μεταξύ των Λέξεων-Εννοιών δεν είναι μόνο με τις διπλανές λέξεις, αλλά συνδέονται ταυτόχρονα με πολλές άλλες σε άλλα σημεία του κειμένου. Αναλόγως της θέσης της κάθε λέξης και του περιεχομένου, στις λέξεις (σε κάθε λέξη) δίδεται ανισομερής αξία και διαφοροποιημένο περιεχόμενο. Δηλαδή οι λέξεις λαμβάνουν και αποδίδουν ανισοβαρή αξία και βαρύτητα. Κάθε Λέξη-Έννοια λοιπόν αποτελεί κόμβο εντός ορισμένου συγκεκριμένου δικτύου Λέξεων-Εννοιών (αντιπαραβαλλόμενων εννοιών) και η βαρύτητα της καθορίζεται από τη θέση της εντός του δικτύου και του περιεχομένου του κειμένου. Έτσι μια Λέξη-Έννοια αλλάζει περιεχόμενο κατά πολύ ή λίγο (ορισμένες φορές χαοτικά), αλλά και αναλόγως από την Επιστήμη που χρησιμοποιείται ή από τις ψευδο-επιστήμες. Θα πρέπει ακόμα να ληφθεί υπόψη ότι κάθε λέξη, κάθε Λέξη-

Έννοια γενικά, «χρωματίζεται» κατά πολύ ή λίγο από τον φορέα (δογματικά; ιδεοληπτικά; ψυχοσυναισθηματικά; κτλ).

3) Κάθε «δίκτυο Λέξεων-Εννοιών», συνιστά μια υπόθεση εικολογίας ή θεωρίας. Μπορεί δηλαδή να είναι αποτέλεσμα φαντασιοπληξίας, ιδεοληψίας, ψευδαίσθησης, δογματισμού/χειραγώγησης, ιδιοτέλειας, κτλ, οπότε καταλήγει σε 'εικολογία' εμφορούμενη από αναπόδεικτες απόψεις/επιθυμίες/προσδοκίες/ αρέσκειες/κτλ. Μπορεί όμως να είναι αποτέλεσμα επιστημονικής / φιλοσοφικής έρευνας /μεθοδολογίας /τεκμηρίωσης, οπότε καταλήγει σε «θεωρία» εμφορούμενη από αποδείξιμη γνώση.¹

4α) Κάθε «εικολογία» ΔΕΝ προϋποθέτει «θεωρία», ΔΕΝ είναι «αντιληπτική κρίση που προϋποθέτει μια θεωρία», ίσως απλώς θεωρητικολογεί. Κάθε «εικολογία» είναι γνώμη/άποψη/δοξασία, είναι προϊόν φαντασιοπληξίας, ιδεοληψίας, φανατισμού, ψευδαίσθησης, καταναγκασμού, επιπολαιότητας, ενστίκτων, κτλ. Γενικά στηρίζεται σε εικασίες, ενδείξεις, υποθέσεις, επιθυμίες, προσδοκίες, αρέσκειες, προσωπικές ερμηνείες, και στερούνται δυνατότητας αποδειξιμότητας. Στην καθημερινότητα λαμβάνεται υπόψη στο βαθμό που εμπεριέχει κάποια αξία, αλλά το σύνηθες είναι να έχει ελάχιστη αξία ή και απαξία. Όπως και να έχει διακρίνεται για την επισφάλεια του περιεχομένου της.

4β) Κάθε «θεωρία» είναι γνώση, είναι «αντιληπτική κρίση που προϋποθέτει μεθοδολογία». Ακολουθεί την Επιστημονική/Φιλοσοφική μεθοδολογία/τεκμηρίωση και είναι αποδείξιμη (παρέχει δυνατότητα αποδειξιμότητας σε οποιοδήποτε θέλει να ασχοληθεί). Διακρίνεται για την ασφάλεια του περιεχομένου της.

5α) Κάθε «αντιληπτική κρίση» και γενικά κάθε «κρίση/απόφαση/κτλ» λοιπόν προϋποθέτει μια «θεωρία», πρέπει να επιδιώκει μια «θεωρία», και πρέπει να αποφεύγει την «εικολογία».

¹ Οι Επιστημονικές Θεωρίες είναι: 1) Εμπειρικά προβλέψιμες, 2) Επαναλήψιμες, 3) Εξηγήσιμες, 4) Επαληθεύσιμες, 5) Επαληθεύσιμες, 6) Μετρήσιμες, 6) Λεπτομερείς/ακριβείς (μεγάλη ακρίβεια στις μετρήσεις), 7) Αρχή της αιτιότητας, 8) Διαθέσιμες (διαθέσιμη σε όλους με τα ίδια εργαλεία/κανόνες

5β) Ακόμα, για κάθε «αντιληπτική κρίση» πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι γνώσεις επί του θέματος, η ψυχοσυναισθηματική ηρεμία, οι σχέσεις μεταξύ των συμμετεχόντων, σεβασμός/αλληλοσεβασμός/κτλ.

6) Ύστερα από όλα αυτά (και υπάρχουν και άλλα βεβαίως) στην καθημερινότητα είναι δυνατόν να αποφύγουμε τα λάθη και τις γνωστικές πλάνες; Πόση προσοχή, νουνέχεια και νοητική εγρήγορση απαιτείται; Αμφιβολίας άρξασθαι λοιπόν! Τα λάθη δεν θα τα αποφύγουμε, μπορούμε όμως να τα ελαττώσουμε κατά πολύ.